

NIEUWSBRIEF

HEI, HEG & HOOGEIND

WINTER 2014

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
AGENDA	1
STEEDS MINDER KOEIEN DAG EN NACHT BUITEN	2
BESTRIJDING VAN MUSKUSRATTEN	4
NATUURZONE DE PIELIS IN BERGEIJK, UNIEKE VORM NATUURBEHEER	5
HENKS COLUMN	5
BLOEIEND BEDRIJF KRIJGT VERVOLG	6
GAAS OVER?	6
PATRIJZEN PROJECT II AFGEROND	6
BONENSTAKEN KOPEN?	6
KIEVIT WEER TERUG DANKZIJ EERLIJKE VINDER	7
VOORTGANG COLLECTIEF MIDDEN BRABANT	7
JAGEN	8
RESULTATEN UILENWERKGROEP	9
LANDELIJKE NATUURWERKDAG	9
ANV VELDLOKET STIKA	10
FILMAVOND	10
COLOFON	10

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

De kortste dag staat voor de deur. De agrarische buitenactiviteiten zijn grotendeels voorbij.

We kijken terug op een herfst met weer veel records. Tijdens de Landelijke Natuurwerkdag de hoogst gemeten temperatuur ooit op 1 november: bijna zomerse temperaturen. Het oogsten ging dit jaar zonder veel problemen door het droge en zachte weer.

Ondertussen staan de feestdagen al weer voor de deur. Voor veel mensen een tijd van bezinning. Wellicht hebt u tijd om eens te overwegen of u lid wilt worden van een van de werkgroepen. Zonder vrijwilligers geen vereniging die zich kan inzetten voor een mooi landschap.

Voor u ligt de vierde nieuwsbrief van 2014: het winternummer. We mochten een artikel overnemen van het tijdschrift "De boerin". Een mooi artikel over weidegang. In de hoofdrol ons bestuurslid Eric van der Paalen en zijn vrouw Maaïke.

Deze keer ook veel bijdragen van leden van onze vereniging. Het is fijn om te ervaren dat onze eigen leden ook willen meewerken aan een interessante nieuwsbrief. Adrie, coördinator van de uilenwerkgroep, bericht u over de broedresultaten van de steenuilen. Bart heeft een stukje geschreven over de jacht en Peter informeert u over een mooi project in de Pielis waar hij nauw bij betrokken is.

Het patrijzenproject is eind oktober formeel afgerond.

Ook daarvoor wat aandacht. Ratten kunnen een echte plaag vormen. Deze kan gevaarlijke vormen aannemen als het muskusratten betreft. Edwin van Glabbeek is in onze omgeving actief als bestrijder van de muskusratten. Hij vertelt u over zijn werk.

Veel leesplezier,
Erik, Henk, Peter en Ton

AGENDA:

Maandag 19 januari 2015
Bijeenkomst: 'HHH 2020'

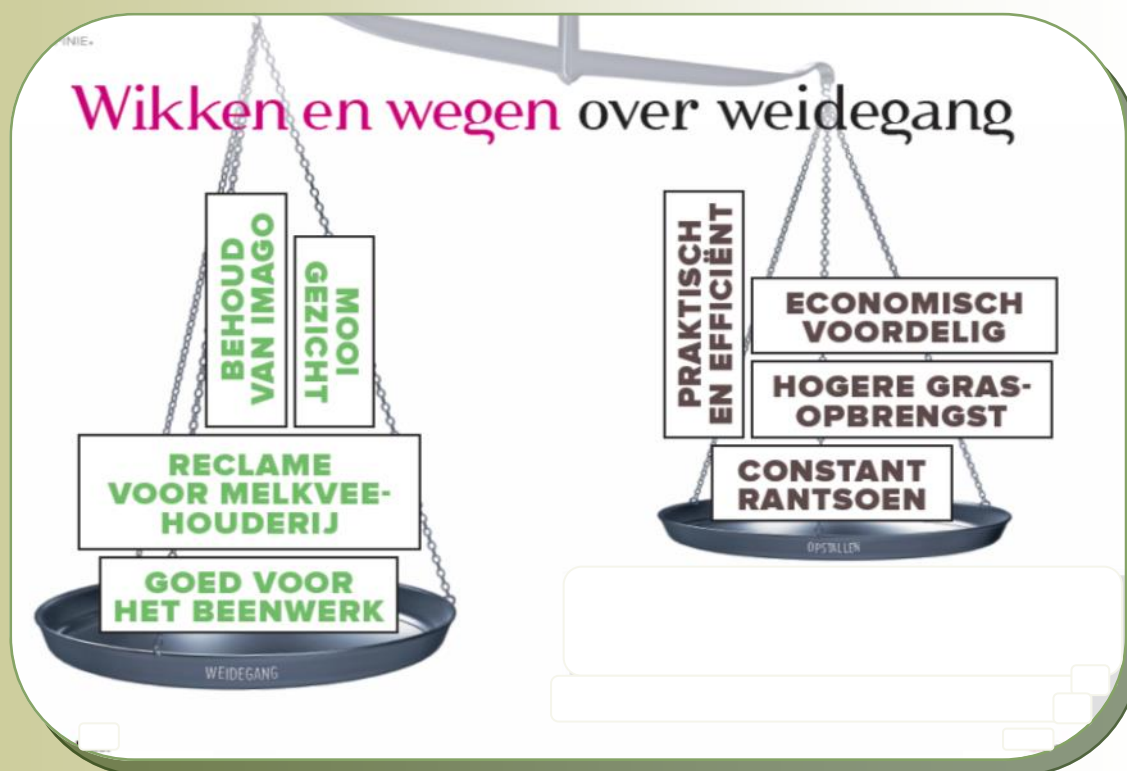
Donderdag 19 maart 2015
Oprichting energicoöperatie

Dinsdag 14 april 2015
Voorjaarsvergadering

'STEEDS MINDER KOEIEN DAG EN NACHT BUITEN'

Weidegang, (de koeien in de wei) is goed voor verhitte discussies. Weiden is reclame voor de melkveehouderij, zeggen voorstanders. Opstallen is economisch voordeliger, menen tegenstanders. Maar hoe maak je zelf een goede afweging? Tijdschrift 'De Boerin' interviewde HHH bestuurder Eric van der Paalen en zijn vrouw Maaike. De een geeft de voorkeur aan koeien in de wei, de ander houdt ze liever op stal. Met toestemming van tijdschrift 'de Boerin' hebben wij het artikel opgenomen in de Nieuwsbrief.

Weidegang staat in Nederland al jaren onder druk, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In 1997 ging nog 92 procent van de melkkoeien naar buiten, in 2012 was dit percentage gedaald tot 70. Liep voor de eeuwwisseling nog ongeveer de helft van de koeien dag en nacht in de wei, twee jaar geleden was dat aandeel gezakt naar een kwart. Opvallend zijn de verschillen tussen regio's. In het westelijk weidegebied kreeg in 2012 nog 90 procent van de melkkoeien weidegang, terwijl dit aandeel in het zuidelijk weidegebied maar ongeveer de helft was. Om weidegang te stimuleren heeft een groot aantal partijen in 2012 het Convenant Weidegang ondertekend. In dit convenant hebben ze met elkaar afgesproken zich in te spannen voor weidegang, bijvoorbeeld via adviesgesprekken. Zo kregen sinds 2008 al 1318 veehouders een expert op bezoek om vragen over weidegang te beantwoorden.

Daarnaast worden weidecoaches opgeleid die melkveehouders helpen het weiden op hun bedrijf beter onder de knie te krijgen. Ook in Vlaanderen neemt het aantal bedrijven dat de koeien permanent opstalt toe. In de jaarlijkse winterenquête van het Landbouwcentrum voor Voedergewassen (LCV) gaf dit jaar 26 procent van de veehouders aan dat hun melkkoeien niet meer in de wei komen. In 2010 was dit percentage nog 9. Het zijn vooral de grotere bedrijven waar de koeien binnen blijven. De opstallers hebben gemiddeld 122 koeien tegenover 63 bij de beweiders. De verschillen tussen de regio's zijn groot: 54 procent opstallers in Antwerpen tegenover 9 en 11 procent West- en Oost-Vlaanderen. Overigens is de enquête vrijwillig en heeft maar 2,5 procent van de veehouders gereageerd. Het aantal koeien op deze bedrijven ligt beduidend boven het Vlaams gemiddelde.

[link naar tijdschrift 'de boerin'](#)

leeftijd Eric: 44, Maaïke: 35 •
kinderen: Indy (7) • **woonplaats:**
Leende (Noord-Brabant)
• **bedrijf:** 100 melkkoeien,
65 stuks jongvee • **kavel:**
20 hectare huiskavel, 20 hectare
op afstand in gebruik, waaronder
10 hectare met een
beheersbeperking

Maaïke van der Paalen:

Foto: Tijdschrift 'de Boerin'

'Koeien in de wei is prachtige reclame'

"Toen ik twaalf jaar geleden voor het eerst bij Eric op de boerderij kwam, mocht ik met mijn schoonvader – hij is inmiddels helaas overleden – de koeien uit de wei halen. Ik kom niet van een boerderij en vond het heel bijzonder. Nog steeds vind ik koeien in het land een mooi gezicht. Als ik 's morgens in de stal aan het werk ben, zie ik bij de burens de koeien achter elkaar over het kavelpad lopen. Dat heeft gewoon iets.'
'Bij ons komt het vee al een aantal jaren niet meer buiten. Eric vindt het praktischer om ze op stal te houden en zegt dat hij zo efficiënter kan werken. Ik snap dat, maar ik vind het wel jammer. Natuurlijk hebben de koeien het op stal bij ons goed. Het is schoon en droog en ze liggen zacht. Maar toch... Als je ziet hoe blij koeien zijn die in het voorjaar weer de wei in mogen,

dan denk ik dat ze het buiten fijn hebben. Ik heb misschien een romantisch beeld van weidegang, maar ik weet zeker dat de automobilisten en fietsers die hier langs komen het ook waarderen als ze de koeien zien lopen. Het is toch een prachtige reclame voor ons product? Koeien in de stal kunnen burgers niet zien, koeien in de wei wel. Zo draagt weidegang bij aan het behouden van een goed imago.'

'De redenering dat de koeien op stal houden economisch voordeliger is, kan ik volgen. Maar dat is voor de korte termijn. Voor de lange termijn is duurzaamheid volgens mij belangrijker. Daarbij hoort dat mensen een goed gevoel hebben bij de sector. Koeien in de wei helpen om dat positieve beeld vast te houden.'

Eric van der Paalen:

Foto: Tijdschrift 'de Boerin'

'Opstallen is er geleidelijk ingeslopen'

"Eigenlijk is het opstallen van de koeien eringeslopen. Ooit was ik best fanatiek met stripgrazen. Toen zijn we beperkt gaan weiden en gingen de koeien pas na de eerste snede naar buiten. Omweiden werd standweiden op een blok van vier en later twee hectare. In 2007 hebben we de stal verlengd en toen was het een heel gedoe om de koeien naar buiten te laten. Van weiden kwam het daarna niet meer.' 'De koeien binnenhouden bevalt me goed. Het is efficiënter. We halen met enkel maaïen een veel hogere opbrengst en het werkt makkelijker. Weiden is toch een heel gedoe. Het is goed voor het beenwerk van de koeien, maar ik weet niet of het voor het welzijn zo veel beter is. Op stal is het klimaat beter te regelen en kan ik ze een constant rantsoen voeren. Dat vinden koeien ook prettig.' 'Als je uitlegt dat de koeien het

op stal goed hebben en ze vaak liever binnen dan buiten zijn, begrijpen mensen dat. Maar je moet je keuze voor opstallen wel altijd verdedigen. Ik ben ervan overtuigd dat het voor het imago van de melkveesector goed is dat er koeien buiten lopen. Van mij mogen collega's die daaraan een bijdrage leveren, worden beloond. Maar voor de weidepremie zet ik de deuren niet open.' 'Het laatste woord over weidegang is hier nog niet gezegd. Onze dochter is op 26 juli jarig en heeft weleens gezegd dat ze het een mooi cadeau zou vinden als ze op haar verjaardag de koeien uit de wei zou mogen halen. De draad en de palen liggen al een paar jaar klaar. Misschien moet ik er toch maar eens aan beginnen. Dan wordt het wel een compromis; grotendeels op stal en een paar uur per dag in de wei.'

BESTRIJDING VAN MUSKUSRATTEN

Bestrijding van muskusratten is noodzakelijk om droge voeten te houden. Het werk van een muskusrattenbestrijder in de regio Eindhoven in beeld

Eén van de taken van de waterschappen is zorgen voor droge voeten. Om inwoners en bedrijven te beschermen tegen overstromingen, beheren en onderhouden de waterschappen een uitgebreid stelsel van dijken, kaden en sluisen. Om wateroverlast binnen het gebied tegen te gaan, zorgen de waterschappen met stuwen en gemalen voor een juist waterpeil.

Muskusrattenbestrijding Brabantse Waterschappen

Onderdeel van de zorg voor droge voeten is de bestrijding van muskusratten. Deze familie van de woelmuizen graaft namelijk gangen en holen in dijken en oevers en kan zo schade veroorzaken. Door het afkalven van dijktafuds en oevers wordt de stabiliteit ervan aangetast met alle mogelijke gevolgen van dien. In het grootste deel van Noord-Brabant voert de 'Muskusrattenbestrijding Brabantse Waterschappen' de bestrijding van muskus- en beverratten uit. In Eindhoven en omgeving is Erwin van Glabbeek voor deze bestrijdingsorganisatie actief.

Speuren en vangen

"In de gebieden in en om Eindhoven, Valkenswaard, Son, Heeze-Leende en Veldhoven speur ik twee keer per jaar zo'n 850 kilometer aan oevers en kaden af. Om de muskusratten te vangen heb ik in de oevers ongeveer 80 buizen gegraven op die plekken waar ik in het verleden muskusratten heb gevangen. De kans is groot dat ze weer terugkeren naar die plekken. In die buizen, die een doorsnee hebben van 40 centimeter,

zit een vangkooi waarmee de muskusratten worden gevangen. De vangkooien controleer ik regelmatig. Als ik afgevreten maïs of bieten langs een sloot zie liggen of graafschade tegenkom, kan dat duiden op de aanwezigheid van muskusratten of in een enkel geval op een beverrat. Tref ik een gang aan in de oever, dan plaats ik klemmen die ik de dagen daarna controleer. De helft van mijn werkdag bestaat dus uit controle van de fuiken en klemmen en de rest van de dag uit het speuren langs de waterkant", aldus Erwin.

In Eindhoven en omgeving is Erwin van Glabbeek actief (Foto: E.van Glabbeek)

De bestrijding is effectief. Erwin vangt nu jaarlijks gemiddeld zo'n 30 muskusratten. Erwin: "Toen ik in dit gebied als muskusrattenbestrijder begon, ving ik nog ongeveer 250 muskusratten. Dat aantal is daarna gestaag gedaald van 100 tot 60 muskusratten enkele jaren later". Nu ligt dat aantal dus alweer een tijd op 30 muskusratten. In heel het werkgebied van de muskusrattenbestrijding in Brabant zijn vorig jaar 5.759 muskusratten gevangen, een daling met ruim 800 ten opzichte van het vorige jaar.

Onderzoek

De muskusrattenbestrijders in Noord-Brabant werken mee aan een landelijk wetenschappelijk onderzoek om na te gaan of de bestrijding van muskusratten op de beste manier gebeurt. Er wordt gedurende drie jaar met verschillende proeven gekeken of de bestrijding in de toekomst gericht, goedkoper en met minder dierenleed kan. Dat onderzoek wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met onderzoeksinstituten en natuurorganisaties.

Melden van muskusratten

"Als inwoners vermoeden dat er ergens een muskusrat in de oever heeft gegraven, of schade constateren, is een telefoontje naar de muskusrattenbestrijding voldoende om dit te melden. Ik of één van mijn collega's komen dan binnen enkele dagen kijken en nemen dan eventueel maatregelen", geeft Erwin aan. "We nemen dan ook altijd contact op met de melder".

De muskusrattenbestrijder is te bereiken op het nummer: 076-564 1000.

“Natuurzone de Pielis” in Bergeijk Unieke vorm van natuurbeheer.

Vanuit mijn functie als adviseur natuurbeheer bij ZLTO heb ik de agrarische ondernemers [20] ondersteund om tot een invulling te komen, die zowel voor hun als de andere betrokken partijen [Provincie, Waterschap, Gemeente] aanvaardbaar was.

De Gemeente heeft meegewerkt aan het tot stand brengen van diverse ruilingen van grond, zodat de grond naast de beek beschikbaar kwam.

Deze is daarna aangekocht door Waterschap en Provincie en 3 november in erfpacht overgedragen aan STULP [Stichting Uitvoering Landschapsbeheer de Pielis].

Het unieke van het project is dat de ondergrond agrarisch blijft, met wel daarbij afspraken over het te voeren beheer en de gewenste inrichting.

We hebben samen met DLG een kostenbegroting gemaakt en vervolgens de opdracht vanuit Provin-

cie en Waterschap gekregen om deze opdracht in eigen beheer uit te voeren.

De inrichting zelf is grotendeels door de betrokken agrarische ondernemers zelf uitgevoerd, en ook het beheer gaat door deze ondernemers gebeuren. Zelf ben ik van STULP de coördinator, die opdrachten voor werk opstelt en waar nodig bijsturing geeft aan de uitvoering van het beheer. Via de link kunnen jullie de plattegrond en het gemaakte filmpje bekijken. Volgend jaar organiseren we voor leden van HHH een excursie naar dit gebied.

[link naar het artikel en de film](#)

Peter van Rijsingen

Adviseur natuurbeheer ZLTO

Lid van Hei, Heg en Hoogeind

Bovenstaand project, waarbij ons lid Peter van Rijsingen nauw betrokken is geweest, is genomineerd voor de ZLTO initiatiefprijs. Meer info en mogelijkheid om te stemmen op de volgende link:

[Wie verdient de prijs?](#)

‘Bij het woord natuurliefhebber komt toch al gauw het beeld van een man met groen pak, baard en hoedje opzetten.....’

(Quote uit de column van Henk hiernaast.

Foto genomen tijdens de natuurwerkdag in 2008)

HENKS COLUMN

Baardmannelijks

Op de jaarlijkse Natuurwerkdag in november konden we ons verheugen op een groot aantal jeugdige natuurliefhebbers. Ook al worden ze meestal meegenomen door hun ouders; de Ko de Boswachters van de toekomst zijn erg enthousiast en leergierig. Helaas lijkt jong geleerd oud gedaan hier niet van toepassing want met het volwassen worden neemt de interesse in natuur af. Je krijgt pubers en jong volwassenen het bos niet in. Na een goede start als jeugd ranger bij het Wereld Natuur Fonds kiezen de meeste toch voor sport, gezin en carrière. Natuur is blijkbaar niet sexy en spannend genoeg. Bij het woord natuurliefhebber komt toch gauw het beeld van man met groen pak, baard en hoedje opzetten. Op de televisie wordt dat dan nog bevestigd door het programma “Baardmannelijks”. Een beetje flauw, maar vermakelijk en leerzaam programma van Nico de Haan en Hans Dorrestijn. De twee delen de passie voor vogels en natuur en kwetteren vrolijk door de mooiste natuurgebieden van Nederland. Maar door de naam van het programma, en dat het door omroep Max wordt uitgezonden zal het niet veel jonge kijkers trekken. Onze mooie omgeving verdient het baardmannelijks imago niet, er is genoeg te doen, zien en te leren voor jong en oud. Toch hoeven we ons geen zorgen te maken. Kampen bij de boer of in de natuur groeit in populariteit, bewustzijn van het leven om ons heen groeit en jonge mensen maken zich meer zorgen om natuur en milieu dan economische vooruitgang. En de baardmannelijks? Die horen nu eenmaal bij de natuur.

BLOEIEND BEDRIJF KRIJGT VERVOLG

Op 19 november jl. hebben de 13 deelnemers aan 'Bloeiend Bedrijf' hun 3-jarig project middels een evaluatiebijeenkomst afgesloten. Samen zaaiden ze in deze 3 jaar maar liefst 16.5 ha bloeiende randen langs hun akkers, met een totale lengte van ruim 19 km.

Naast een prachtige bijdrage aan de biodiversiteit en het landschap heeft 80 % van de deelnemers ook bespaard op gewasbeschermingsmiddelen omdat natuurlijke plaagbestrijding vanuit de akkerrand

effectief bleek.

Momenteel is HHH bezig om samen met Veelzijdig Boerenland, Louis Bolk, het waterschap, de gemeenten en de terreinbeheerders een vrijwillig vervolg van dit prachtig initiatief te organiseren.

Ook leden van HHH zullen komend voorjaar in de gelegenheid worden gesteld authentiek zaad te bestellen tegen inkooprijks.

Henk Antonissen

GAAS OVER?

Bij het afzetten (bij de grond afzagen van bomen die later weer moeten uitlopen) heeft men vaak last van vraat van konijnen, hazen en reeën. De stoof op de grond loopt wel uit maar wordt steeds opnieuw afgevreten. Uitein-

delijk legt de boom dan toch het loodje. Hetzelfde geldt voor jonge aanplant. Ook deze worden aangevreten en vaak door reeën gebruikt om te schuren.

Dit probleem is eenvoudig op te lossen door gaas rond de stoof te zetten. Een gaaskoker met een diameter van 30 tot 40 cm be-

Bonenstaken kopen?

Naar aanleiding van ons bericht in de vorige nieuwsbrief hebben we inmiddels bestellingen binnen voor enkele honderden bonenstaken.

De opbrengst komt ten goede aan ons 'groenfonds' in oprichting.

Nog interesse in bonenstaken? 15 euro per 10 stuks voor leden 10 euro.

Stuur even een mailtje zodat we u straks niet teleur moeten stellen.

schermt de uitgelopen scheuten. Uit enkele proeven blijkt dat geplastificeerd gaas, vanaf 60 cm hoog, goed werkt. (zie foto)

Hebt u nog gaas staan wat u niet meer gebruikt? Wij komen het graag bij u ophalen. Stukken vanaf 1 meter lengte hebben onze belangstelling.

PATRIJZENPROJECT II AFGEROND

Eind oktober liep het Patrijzenproject II af. De laatste twee jaar hebben we vanuit dit project patrijzenranden ingezaaid in Heeze-Leende. In het project werd weer samengewerkt met het IVN, Gemeente Heeze-Leende en Brabants Landschap. Alle partijen brachten ook de financiële middelen in. De ZLTO faciliteerde.

Natuurlijk zijn de randen niet alleen geschikt voor patrijzen maar voor veel meer dieren, waaronder vlinders en bijen. Iedere meter rand die wordt aangelegd helpt mee aan biodiversiteit! Onze randen werden ingezaaid in de buurt van bekende patrijzenpopulaties. Er zijn zowel zomer- als wintergewassen ingezaaid. Door de groeiende zomers en de laat invallende winters zijn de randen goed opgekomen. In 2013 werden ca. 2 ha zomerrand en 20 ha wintergewassen ingezaaid. De

ingezaaide wintergewassen bestaan uit eiwitrijke gewassen en vormen tevens een prima dekking voor de patrijzen. Voor 2014 lukte het om nog iets meer zomerranden in te zaaien zodat we op 2,2 ha kwamen.

Het is erg moeilijk om uitspraken te doen over de relatie tussen de kwaliteit van de randen en de bijdragen aan het wel en wee van de patrijzen. Wel zijn in de buurt van de randen de nodige patrijzen geïventariseerd.

In het nieuwe Agrarisch Natuurbeheer komen mogelijkheden om elementen aan te leggen voor akkervogels. We hopen dat ook de patrijzen hiervan gaat profiteren. Rest ons alle deelnemers te bedanken voor hun bijdrage aan het project.

Een eiken stoof beschermt door 80 cm hoog Bekaert gaas. De uitlopers worden niet aangevreten door reeën. (Foto: P. Kerkhofs)

KIEVIT WEER TERUG DANKZIJ EERLIJKE VINDER

In de vorige nieuwsbrief berichtten wij dat het beeld van de kievit, dat sinds 2011 aan de Paaldijk stond, gestolen was. Jochem Sloothaak, coördinator soortenbescherming van het Brabants Landschap, meldde het incident op Twitter en ook weekblad 'de Parel van Brabant' wijdde er een artikel aan. Dankzij deze publiciteit is onze kievit nu weer terug op zijn vertrouwde plek.

De kievit, na zijn verblijf in Heeze
(Foto: Jac Seijkens)

De Kievit, inmiddels weer terug op zijn vertrouwde plek
en in zijn eigen verenkleed

Een fietser uit Heeze, zag de kievit in de berm langs de Paaldijk liggen en nam hem mee naar huis. Hij had op dat moment geen idee waar de Kievit vandaan kwam maar herkende hem later direct op de foto in de Parel. De eerlijke vinder nam contact op met Brabants Landschap die vervolgens Jac Seijkens van de weidevogelwerkgroep inlichtte. Toen deze hem bij de

vinder in Heeze op ging halen, stond onze kievit, prachtig zwart geschilderd door diens buurman, te pronken op een paaltje in zijn tuin. Jac beloonde de eerlijke vinder en stuurde een foto van de vondst naar de weidevogelwerkgroep en het bestuur. Een bestuurslid reageerde spontaan met de woorden: 'sgon kraai geworre.'

VOORTGANG COLLECTIEF MIDDEN BRABANT

Zoals u wellicht nog weet maken we als Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind deel uit van het Collectief Midden-Brabant (in oprichting). Het Collectief wordt geacht om het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer in haar gebied, na 1 januari 2016, te organiseren. In Noord-Brabant zijn drie Collectieven actief die op organisatorisch gebied nauw samenwerken om tot een zo efficiënt mogelijk opzet te komen. Afgelopen maanden stonden o.a. in het teken van het gebiedsproces: welke agrarische gebieden lenen zich goed voor Agrarisch Natuurbeheer en

waar is voor dat beheer draagvlak. De strikte scheiding tussen natuur en de agrarische ruimte zal bij het nieuwe Agrarisch Natuurbeheer grotendeels vervallen. Hoewel nog lang niet alles duidelijk is, worden sommige zaken wel duidelijk. Voorbeelden daarvan zijn:

Landschapselementen (elzen singels, knotbomen, poelen, houtwallen) worden in ons gebied niet meer gesubsidieerd door Agrarisch Natuurbeheer. Dat zou door de StiKa overgenomen moeten worden...

Agrarisch Natuurbeheer kan alleen in grotere gebieden (leefgebieden)

plaatsvinden.

Stukken uit de EHS (Ecologische Hoofdstructuur, tegenwoordig NNN, Nationaal Natuur Netwerk, genoemd) mogen meetellen in die grotere gebieden.

De komende jaren zullen er weinig mogelijkheden zijn om nieuw Agrarisch Natuurbeheer vorm te geven.

Alle beschikbare informatie over het oprichten van de Collectieven en het nieuwe Agrarische Natuurbeheer is te vinden op de website van SCAN: Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer: <http://scan-collectieven.nl/>

JAGEN

Ruim 25 jaar ben ik als lid van *Jagersvereniging St. Jan actief jager in het buitengebied van Leenderstrijp.*

Om te mogen jagen moet je een jachtakte hebben. Je kunt een jachtakte verkrijgen als je; een jachtdiploma hebt; in de gelegenheid bent om te kunnen jagen; een jachtverzekering hebt; een bewijs van goed gedrag hebt en geen gevaar voor jezelf, de openbare orde of de veiligheid kunt gaan vormen. Ga je een wapen aanschaffen dan is een wapenkluis verplicht. De jacht wordt geregeld in de Flora- en Faunawet. In deze wet wordt jacht onderverdeeld in jacht, beheer en schadebestrijding.

Jacht

Hieronder valt de jacht op haas, konijn, fazant, wilde eend en houtduif gedurende een bepaalde periode van het jaar (herfst/winter). In ons jachtgebied is de stand van deze wildsoorten zo laag (uitgezonderd de houtduif) dat er nog maar zeer sporadisch of helemaal niet meer op bovengenoemde wildsoorten gejaagd wordt. Voor de afname van de wildstand is niet duidelijk één oorzaak aan te wijzen. Predatie, veranderde landbouwmethoden, recreatie, verkeer en ziekten zijn in meer of mindere mate verantwoordelijk.

Beheer

In ons buitengebied leven een groot aantal reeën. Wanneer zij in te grote aantallen aanwezig zijn, komen andere belangen onder druk te

staan. Denk daarbij aan verkeersveiligheid, schade aan gewassen en ziekten en stress bij de reeën. Door te beheren wordt het aantal zo goed mogelijk aangepast aan de beschikbare ruimte. In het voorjaar worden tellingen uitgevoerd en de resultaten

Bart in het buitengebied van Leende

hiervan worden omgezet in aantallen reeën die geschoten mogen worden. Zeker niet meer en bij voorkeur ook niet minder. In onze provincie mogen bokken van 1 mei tot en met 15 september, geiten van 1 januari tot en met 15 maart en reekalveren van 1 januari tot en met 15 maart worden geschoten. Dit gebeurt meestal vanaf een hoogzit 's morgens vroeg of 's avonds.

Schadebestrijding

De vos en de kraai worden bejaagd omdat ze medeverantwoordelijk zijn voor de dramatische afname van grondbroeders zoals Kievit, fazant en patrijs. Daarnaast kan de kraai sa-

men met de houtduif behoorlijke schade aanrichten aan landbouwgewassen.

Het wild zwijn komt de laatste jaren ook voor in onze contreien. Het gedijt hier zeer goed omdat er voldoende dekking en voedsel is (een

wild zwijn is een echte alleseter). In Noord-Brabant geldt de nulstand d.w.z. er mogen geen wilde zwijnen in de vrije natuur voorkomen. Wilde zwijnen kunnen voor overlast zorgen door schade aan gewassen, het verspreiden van ziektes naar tamme varkens en verkeersongevallen. Om de nulstand te handhaven mogen in ons gebied wilde zwijnen 24 uur per dag (behalve zondag) worden bejaagd en mag er gebruik gemaakt worden van kunstlicht (z.g. lichtbakken).

Bart van den Broek

RESULTATEN UILENWERKGROEP

Afgelopen seizoen is er door onze leden weer hard gewerkt om de steen- en kerkuilen zo goed mogelijk te beschermen. Vroeg in het voorjaar werd in en rond Sterksel gezocht naar nieuwe locaties van steenuilen. Dit doen we door het geluid van een baltsend steenuil mannetje af te spelen. Hierop reageert een mannetjes steenuiltje omdat hij dit "valse" steenuil mannetje ziet als een concurrent. (monitoren). Met deze methode vonden we een 4-tal nieuwe plaatsen waar deze uiltjes zich ophouden.

Onze nieuwe maatschappelijk stagiaire, Marije van Velthoven, die tijdens de schoonmaakactie van de uilenkasten kennis maakt met een steenuiltje (Foto: Adrie Staals).

Door het plaatsen van kasten kunnen we zorgen dat deze uiltjes de garantie voor een geschikte broed-

plaats blijven behouden. In deze speciale kasten kunnen we de broedresultaten ook goed controleren. Dit gebeurt voor de steenuilen in mei en voor de kerkuil vanaf juni en juli. De kerkuil kan overigens ook al vroeg in het voorjaar of later in het jaar broeden.

Bijzonder belangrijk bij de bescherming van de uilen zijn onze gastgevers. Dit zijn de erfbewoners waar we onze kasten hebben hangen. Zonder hun enthousiaste medewerking is ons werk onmogelijk.

De resultaten van het broedseizoen 2014 gaven bij de steenuilen in onze regio een wisselvallig resultaat te zien. Met name het aantal niet uitgekomen eieren was hoog. Uiteindelijk zijn er in 10 steenuilkasten 41 eieren gelegd waaruit 25 kuikens zijn gebroed en 22 gezonde kuikens zijn uitgevlogen.

De kerkuilen deden het beter. In een 5 tal kasten hebben we broedende kerkuilen aangetroffen. In twee van deze kasten werd zelfs voor een tweede keer gebroed. Verder konden we op een 4 tal andere locaties nog activiteit van kerkuil(en) registreren. Deze hebben verder niet geleid tot broedge-

vallen.

Landelijk is 2014 een zeer succes-

Een van onze gastgevers, Hester Wildenberg, met een jonge kerkuil (Foto: Erik van Asten).

vol jaar geweest voor de uilen populatie. Indien de komende winters niet te streng worden kan de kerkuilenpopulatie weer wat aantrekken, na een periode van grote terugval. Aandacht blijven we vragen voor de geschikte biotopen voor deze uilen. Het betreft een landschap met een grote mate van biodiversiteit waarin de voedselbronnen voor deze uilen, maar ook voor vele andere vogelsoorten, goed kunnen gedijen.

*Adrie Staals
Coördinator uilenwerkgroep*

LANDELIJKE NATUURWERKDAG 2014

Op de eerste zaterdag van november vond de jaarlijkse Landelijke Natuurwerkdag weer plaats. Samen met Staatsbosbeheer organiseren we deze werkdag al weer enkele jaren.

Dit jaar werden ook ANV 'Land van Cranendonck' en het IVN Heeze-Leende erbij betrokken. Samen waren we actief nabij de Achelse Kluis op de grens met België. Op de warmste 1ste november ooit gemeten, konden de ruim 100

deelnemers de heide opknappen en enkele houtsingels opschonen. De werkzaamheden zijn onderdeel van een groter project: "kloosterlandschap". Uiteindelijk wordt het landschap aan de Nederlandse zijde van de Achelse kluis hersteld naar het beeld van begin 1900.

Kijk voor de foto's op onze website [link naar fotoalbum site HHH](#)

Iris Mulder aan het werk tijdens de Natuurwerkdag.

StiKa, het stimuleringskader groen blauwe diensten, is een gemeentelijk initiatief, waarbij de investering in een mooi en biodivers landschap, door de provincie ondersteund wordt met een verdubbeling van het beschikbaar gestelde budget van de Gemeente.

Ondertussen staan we aan het eind van het jaar. Helaas hebben we nog geen nieuw gebiedscontract voor StiKa. Er konden dus jammer genoeg geen nieuwe aanvragen gehonoreerd worden.

Er is ook positief nieuws te melden: de Gemeente Waalre heeft aangegeven ook deel te willen nemen in het gebiedscontract Boven-Dommel. Het Waterschap en alle gemeenten in het gebied van Boven-Dommel hebben de intentie mee te willen doen. In twee gemeenten moet er nog besluitvorming plaats vinden.

Nog meer goed nieuws is de opening van een ommetje in Leenderstrijp. De familie van Nieuwland heeft er een boomgaardje omzoomd met goed

onderhouden elzensingels. Daar is nu een poel, een aanplant en een wandelpad aan toegevoegd. Het pad sluit aan bij het natuurpad van onze Plattelandsvereniging. Betty van Nieuwland bericht hierover meer in de volgende Nieuwsbrief.

StiKa was in eerste instantie bedoeld als aanvulling voor het Agrarisch Natuurbeheer. Ondertussen is deze zienswijze grotendeels verlaten. In de nieuwe opzet voor Agrarisch Natuurbeheer gaat StiKa de leemte opvullen in het Agrarisch Natuurbeheer voor landschapselementen. U moet dan denken aan houtwallen, poelen, knotbomen en singels.

Hoe dat in praktijk gaat werken is nog even de vraag. Dat zal voor een belangrijk deel afhangen van de deelnemende gemeenten: zij bepalen tenslotte wat er in het gebiedscontract wordt opgenomen.

Schotse Hooglander staat model (foto: Erik van Asten)

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op

www.hei-heg-hoogeind.dse.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Erik van Asten

Ton van Dijk

Peter Kerkhofs

Henk Struving

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

hei-heg-hoogeind@dse.nl

FILMAVOND HHH

Op een goed bezochte filmavond in de Hospes beleefde de film over het dorsen van de korenrijt uit 2005 zijn première. De film is een vervolg op de film 'van graanakker tot korenrijt' die eerder op DVD verscheen. Inmiddels staan beide films op youtube samen met een film over het schaaapsscheerdersfeest in 2006: [link naar 'graanoogst leenderstrijp'](#) [link naar 'graan dorsen'](#) [link naar 'schaapsscheerdersfeest 2006'](#) Na de pauze werden mooie nostalgische dia-opnames uit de jaren '50 vertoond.